

Kovácsné Molnár Anna

A GYERMEKVÉDELEM KIALAKULÁSA ÉS KITERJESZTÉSE MAGYARORSZÁGON

BEVEZETÉS

Kutatómunkám során a büntetőeljárás egyik különleges bánásmódot igénylő sértettjeiről, a gyermekekről írok, akiknek védelmében egyre globálisabban előtérbe kerültek a jogi szabályozások. Figyelembe véve a tizennyolc éven aluli gyermek mint sértett sajátos jogi helyzetét, lehetőségeit a büntetőeljárás során, a magyar jogi szabályozást, annak uniós és nemzetközi háttérét, amely alapul szolgált a kodifikációs eljárásnak. Továbbá elemzem a Gyermekvédelmi törvény által, az Egyházi jogi törvény és az Alaptörvény által biztosított gyermeki jogokat, ezzel is összehasonlítva a különböző jogi szabályozások által biztosított lehetőségeket a gyermekek számára. A gyermekbarát igazságszolgáltatást elemezve kitekintést teszek a nemzetközi gyermekvédelem irányába, amely hatással volt hazánk jogalkotására is.

A GYERMEKVÉDELEM KIALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

A gyermekek kiemelt szerepe, a róluk való gondoskodás, már Szent István korában is megfigyelhető, hiszen első királyunk is törvénykezett az özvegyek és az árvák védelméről.¹

A középkorban, a magyar jogrend számára elsődlegesen a vagyonnal rendelkező árvák védelme szerepelt kiemelt helyen, és a szegény árvák nem kaptak szerepet. A kereszténység megerősödésével egyidőben, változott a helyzet. Az egyházak ösztönzésének köszönhetően, a közösségek elkezdtek segítséget nyújtani a szegény származású árvák részére is. Az egyház kiemelt szerepet játszott a segítségnyújtásban. Karitás programjával támogatta a szegényeket és elhagyottakat, amelyet úgynevezett jótékonyági, emberbaráti támogatásként emlegettek. A papok segítői a diakónusok voltak. Rájuk hárult a feladat, hogy a szegények részére ajándékokat gyűjtsenek a hívőktől, amelyet később szétosztottak a rászorulóknak között. A rendszer, olyan szülők számára, akik valamely oknál fogva nem akarták vagy nem tudták megtartani gyermeküket, lehetőséget nyújtott arra, hogy a templom ajtajánál belülről elhelyezett márványmedencébe, helyezték a nem kívánt kisdedit. Az így elhelyezett gyermeket, az istentiszteletet követően, a püspök megmutatta a hívőknek, akik magukhoz vehették és vállalhatták annak felnevelését. Amíg a katolikus egyházak a gyermek elkövetőkre

¹ Szent István Király Dekrétoimainak Második Könyve 24. Fejezet az özvegyekről és árvákról

kiszabott büntetéseket szabályozták, addig más egyházak a gyermekek gondozását igyekeztek szabályozni. Az egyházközösségek árvaházakat² és menhelyeket hoztak létre, ahol gondoskodni tudtak a rászorult gyermekekről. Mivel a keresztény hitűek elítélték a gyermekek kitevését és a gyermekgyilkosságot is, munkálkodásuk révén segítséget kívántak nyújtani a gyermekek megmentéséhez. Az európai keresztényeszmé a gyermekek szeretetben való felnevelését hirdeti. A két évezredes múltra visszatekintő szemlélet, a nyugati civilizációra is nagy hatással volt és van jelenleg is. Szent István időszakában, Gellért, csanádi püspök, az országot járva, igyekezett összegyűjteni az árván maradt gyermekeket, és otthont teremtett nekik. A Szent István korában kialakult szegény-sorsú és árván maradt gyermekek védelme, európai szinten is kiemelkedő jelentőségűnek tekinthető, de lényegében a 18. századig kiemelkedő változás ez ügyben nem történt.³

A Szent Özséb megalapította a magyar pálos rendet, amelynek célja a betegek ápolása, továbbá az elhagyatott és árva gyermekek gondozása volt.⁴

Míg a középkori társadalomban az uralkodó Isten akaratából cselekedett, a kialakult új társadalomban, a magas méltóságú egyházi személyek azon munkálkodtak, hogy fenntartsák az uralkodók hatalmát. A korszakra az emberek vallásos nevelése volt a jellemző, amelynek köszönhetően, az oktatás középpontjában az erkölcsi nevelés állt. Ezen nevelés mellett a testiséget bűnös eszmének tartották. A gyermekek ártatlanságával ellentétes gyermeki romlottság jelen van a teológiai vitákban is.⁵

Az eltorzult gyermekszemléletnek köszönhetően, a gyermeket alapból rossznak vélték, és úgy gondolták, hogy ki kell űzni a gonoszságot a gyermekből.⁶

A gyermeki oktatás szigorú módszerei közé tartozott a testi fenyítés, amely az eredendő bűn szemléletének, illetőleg az ember származásának a kánonjogi szemlélete. Ez a jellegű oktatás az 1868. évi LIX. törvénycikk hatálybalépéséig, az egyházi bíróságok hatáskörébe tartozott. A kánonjog védte a házasság intézményét. Ezen oknál fogva megkülönböztette a házasságon

² Az első árvaházat Dateo püspök létesítette Milánóban, 785-ben

³ Veczkó József: *Gyermekvédelem Pszichológiai és pedagógiai nézőpontból*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007, 22–26.

⁴ Veczkó József: *Gyermek- és ifjúságvédelem Család- és gyermekérdekek*, Gyula, APC-Stúdió, 2002, 39.

⁵ Szabolcs Éva: *Fejezetek a gyermekkép történeti alakulásából*, Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszék, Pro Educatione Gebtis Hungariae Alapítvány, 1995, 6–10.

⁶ Bereczki Sándor – Komlósi Sándor-Nagy János: *Neveléstörténet*, Budapest, Tankönyvkiadó, 1988, 24.

kívül született gyermekeket, és kizárta őket az öröklésből, nem csupán a nemesi cím, de a vagyon tekintetében is.⁷

Magyarországon erre a korszakra az egyházi iskolai oktatás volt a jellemző, ahol idegen oktatók tartották az oktatást, akik a hittérítés mellett feudális termelést is tanítottak. Az oktatás jellemzően kolostorokban zajlott. Ebben az időszakban nem volt hazánkban jellemző az egyetemi oktatás. Ebből adódóan a tudásra vágyó fiatalok a nyugati egyetemeken folytathatták tanulmányaikat.⁸

A középkor végére, a reneszánsz korszak második felében, nőtt az árvaházak és szeretetházak száma. Míg az új árvaházakban többnyire árva és elhagyott gyermekek gondozása zajlott, addig az ispotályokban együtt voltak a betegek a gyermekekkel és a csavargókkal. Ezek az új intézmények a kolostorokhoz tartoztak. A 17. században, az árvaházakban a testi fenytés volt a jellemző. A gyermekeket, akiket bűnösnek véltek, börtöncellákban helyezték el, ahol élelemként naponta egy alkalommal kaphattak kenyeret és vizet.⁹

A 17. századra jellemző gyermekkép, az újkorra átalakult. Az új nézet a felső társadalmi osztályokban alakult ki, amely szerint, a gyermekkor időszaka a krisztusi ártatlanságra vezethető vissza, ami a védtelenség és a kiszolgáltatottság időszaka. Ebben a korszakban került előtérbe a szülők felelőssége is.¹⁰

A 18. században, a hazai gyermekvédelem történelmében jelentős szerepet játszott Mária Terézia és fia, II. József oktatási nevelési intézkedése. A kitűzött cél egy olyan oktatási rendszer létrehozása volt, amely felett az uralkodó gyakorolja a felügyelet jogát. 1806-ban Budán kiadták a II. Ratio Educationist. A rendelkezésnek köszönhetően, a katolikus iskolák számára volt kötelező lett a nemzetek anyanyelvi iskolai tanítása, és ingyenessé vált az alsófokú iskolai oktatás.¹¹

Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter 1848-ban beterjesztett a népoktatás kérdésével foglalkozott törvényjavaslatában. „A bécsi kormány egyebekben a népoktatást hazánkban is az egyházak belső ügyének tekintette. Az iskolák és osztályok számának

⁷ Veczkó: *Gyermekvédelem*, 24.

⁸ Mészáros István: *A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon*, Budapest, Szent István Társulat, 2000, 81.

⁹ Veczkó: *Gyermek- és ifjúságvédelem*, 40.

¹⁰ Pukánszky Béla: *Neveléstörténet II*, Szeged, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, 1992, 4.

¹¹ Mészáros: *A katolikus iskola*, 161–164.

szaporítását, a tanítók anyagi helyzetének javítását, az iskolaépületek bővítését, a helyi iskolafelügyelet az iskolatanácsos gondjaira bízta.”¹²

Hazánkban a gyermekvédelem a 19. század második felében kezdett kifinomulni, a gazdasági és társadalmi elvárásoknak köszönhetően. Mivel erre az időszakra az a szemlélet volt jellemző, hogy a lelenc gyermek teher a társadalom számára, olyan nevelésben részesítették ezen gyermekeket, amelynek köszönhetően munkaképes állampolgárrá válhattak.¹³ Mivel megnövekedett a közápolásra szoruló¹⁴ gyermekek száma és ezzel együtt az árvaházak száma is, szükségessé vált egy új intézmény létrehozása. Ebből adódóan, 1889-ben létrejött a Gyermekvédő Egyesület. Mérlegelve a kor nemzetközi hatásait és a hazai gyakorlati tapasztalatokat, 1898-ban megalkották első gyermekvédelmi törvényünket,¹⁵ amelynek kitűzött célja az volt, hogy a hét éves kor alatti elhagyottak részére az ápolási költségek fedezését megvalósítsa az Országos Betegellátási Alap révén. A törvényt viszont nem követte végrehajtási utasítás, ezért a kitűzött célt nem sikerült elérni. Az törvényünk, amely ténylegesen életbe lépett, a gyermekmenhelyek felállításáról szólt.¹⁶ Ugyan megalkotására 1901-ben került sor, de csak 1903-ban jelent meg. Az elenyésző állami segítség miatt, a fejlesztések adományokból valósultak meg a karitásznak köszönhetően. Ebben nyújtott segítséget az 1906-ban megalakult Gyermekvédő Liga. A Ligának köszönhetően, állami és karitatív jellegű gyermekvédelem alakult ki, amely a közadakozás révén megerősödött.¹⁷

A 20. században a gyermekek védelme egyre inkább előtérbe került. Az újonnan létrejött nőegyesületek, szövetségek, gyermekvédő ligák tevékenyen is részt vettek a gyermekvédelemben. A Tanácsköztársaság lehetőséget nyújtott a törvénytelen gyermekek egyenjogúsítására, továbbá arra, hogy az elhagyott gyermekek nevelőszülőkhöz kerülhessenek. Az iskolagyámok és iskolaorvosok képzésével a gyermekbetegségek elterjedését kívánták visszaszorítani. Ebben az időben elkezdődött az egyházi iskolák államosítása. 1925-ben létrejött a Zöldkeresztes Mozgalom, amely meghatározta az alapját a gyermekek megsegítésének, a szociális munkának.¹⁸

¹² Felkai László – Zibolen Endre: *A magyar nevelés története*, Budapest, Felsőoktatási Koordinációs Iroda, 1993. 16.

¹³ Veczkó: *Gyermek- és ifjúságvédelem* 41.

¹⁴ Az elhagyott, veszélyeztetett gyermekeket nevezték így

¹⁵ 1898. évi XXI. törvénycikk a nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről

¹⁶ 1901. évi VIII. törvénycikk az állami gyermekmenhelyekről

¹⁷ Veczkó: *Gyermek- és ifjúságvédelem* 43.

¹⁸ Czirják Attila: *A gyermekvédelem története, Az 1997. évi gyermekvédelmi törvény megszületéséhez vezető út*, 2008, 11, http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2013/09/22987_czirjakattila_gyvtortenete_ujabb.pdf (Letöltés 2023. november 20.)

Az 1944. évi V. törvénycikk a családbafogadásról és a tartásról való gondoskodás előmozdítása tárgyában, bevezette a családbafogadás intézményét, amelynek köszönhetően, a családbafogadott kiskorúról úgy tudott gondoskodni az új családja, hogy nem volt szükség örökbefogadásra. A gyámsági törvény néven ismert jogszabály 1945. után hatályát veszítette. Ezzel egyidőben, újra előtérbe került az egyházak gyermekvédelme, ami vissza-vezethető arra, hogy a háború révén megsokszorozódott az elárvult gyermekek száma. Sztehló Gábor evangélikus lelkész fáradhatatlan munkája révén, az árván maradt gyermekek számára harminc otthont teremtett. Az árván maradt gyermekek sorsát a 10.470/1945. (XI. 6.) ME rendelet igyekezett rendezni. Majd 1948-ban a 12.050/1948. számú kormányrendelet létrehozta az Állami Gyermekvédő Intézetet, amelyet 1963-ban Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetre változtattak. Az 1950-es éveket követően, több családjogi törvény is megalkotásra került.

A Gyermekek Jogairól szóló 1989-es New York-i Egyezmény hatására, - amelynek célja, hogy a hatósági beavatkozást, mindig előzze meg egy önkéntes ellátásra épülő gyermekvédelmi eljárás - létre jött az 1997. évi XXXI. törvény.

1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNY A GYERMEKEK VÉDELMEÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL
(GYVT.)

A Parlament az 1997. április 22-ei ülésnapján közmegegyezéssel fogadta el a jogszabályt, mellyel új korszak kezdődött a gyermekvédelem terén.

Ugyan a törvény a gyermekjogokról szól, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a szülőket sem, akik a gyermekek neveléséről gondoskodnak. Hiszen a gyermeknek családban kell felnőnie, ahol a szülők biztosítják számára a gyermeki jogokat és az életkoruknak megfelelő erkölcsi, testi, szellemi fejlődést. Ezt a fejlődést kívánja biztosítani az egyház a gyermekek számára, az oktatást is az egyházi fenntartású intézményei révén.

A törvény célul tűzte ki a rászoruló gyermekek esélyegyenlőségének növelését. Ennek elősegítésére igyekszik megteremteni a körülményeket a gyermek testi, erkölcsi, érzelmi fejlődéshez, biztosítani a saját családjában való nevelkedésének jogát, különleges védelmet a bántalmazással és az elhanyagolással szemben, emberi méltósága tiszteletben tartását, a fogyatékos gyermek fokozott védelmét, továbbá vér szerinti családjának megismeréséhez való

jogát. Ezen felül a szülővel való kapcsolattartás jogát, a szabad vélemény kinyilvánításához, és a panaszhoz való jogát, illetve elhelyezésének időszakos felülvizsgálatát.¹⁹

A Gyvt. rendelkezik a gyermekvédelem alapját képező pénzbeli és természetbeni, illetőleg a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról²⁰ a gyermekvédelmi szakellátásokról, mellyel a jogalkotó a gyermekbántalmazásokkal szembeni védelmet kívánja biztosítani, továbbá a gyámhatósági intézkedésekről. Ezen kívül kibővítette az átmeneti nevelésbe vett kiskorú örökbefogadásának lehetőségeit is.²¹

A törvényben meghatározott gyermekvédelmi szakszolgáltatást a Kormány egyházi fenntartóval kötött szerződés útján is biztosíthatja.²² A Kormányrendelet által biztosított fenntartói feladatok ellátására az a bevett egyház, vagy annak belső egyházi jogi személye, továbbá az olyan nyilvántartásba vett egyház, bejegyzett egyház és azok belső egyházi jogi személye jogosult, amely a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 9/D. § (5) bekezdése, illetve 9/F. § (1) bekezdése szerinti, a gyermekjóléti, gyermekvédelmi vagy szociális feladatok ellátására is kiterjedő megállapodással rendelkezik.²³

A mai napig hatályban lévő jogszabály többszöri módosításon esett keresztül, ezzel is követve a nemzetközi elvárásokat a gyermekvédelem terén.

2011. ÉVI CCVI. TÖRVÉNY ÁLTAL BIZTOSÍTOTT JOGOK

A jogszabályt az Országgyűlés a 2011. december 30.-i ülésnapján fogadta el, és 2011. december 31.-én hirdette ki. 2012. március 1. napján lépett hatályba. A 2011-ben benyújtott egyházügyi törvényjavaslat elsődleges célja az volt, hogy az 1990. évi IV. törvény által adott visszaélési lehetőségeket megszüntesse. A 2012-től hatályos szabályozás azonban nem felelt meg a hazai és a nemzetközi gyakorlatban elfogadott alkotmányos elvárásoknak. Emiatt az Alkotmánybíróság, a 164/2011. (XII. 20.) AB határozat határozatában megsemmisítette.

¹⁹ Gyvt. 6. §

²⁰ Gyvt. 18. §

²¹ Barzó Tímea: *A magyar családjog múltja, jelene és jövője 2. Rész: A gyermekvédelem fejlődésének rövid történeti bemutatása és az európai családjog jövője*, Családi Jog, 2006/2, 1–10.

²² Gyvt. 97. §

²³ Gyvt. 5. § b)

A mai napig is hatályos rendelkezés 2019. április 16 napján lépett hatályba, megalkotásával szemben alapvető elvárás volt az alkotmányos elvárásokhoz való igazodás, továbbá Alaptörvénnyel való összhang létrehozása.

A törvény preambuluma rendelkezik arról, hogy a magyarországi egyházak és vallási közösségek magas értékrendet teremtő közösségi tényezői a társadalomnak, amelyek hitéleti tevékenységük mellett, a gyermek- és ifjúságvédelem terén is fontos szerepet töltenek be hazánk életében.²⁴ A jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi és el is várja a szülőktől és a gyámoktól, hogy a kiskorú gyermekük erkölcsi, vallási neveléséről gondoskodjanak, továbbá hogy eldöntsék, milyen vallás oktatásában részesüljön a gyermek. A gyermek- és ifjúságvédelmi intézményeknek lehetőséget kell teremteniük a gyermekek számára a lelkiismeret és vallásszabadság gyakorlására egyéni és közösségi szinten is, tekintettel arra, hogy az a gyermekek fejlődését szolgálja.²⁵ A szülőnek azon jogát, amely alapján megválaszthatja gyermeke neveltetését, az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése is biztosítja. Ezt a jogot kívánta biztosítani a jelen jogszabály is. A szülői jogokra enged következtetni a Gyermek jogairól szóló New York-i Egyezmény is.²⁶

Az egyháznak joga van nevelési, oktatási, gyermek- és ifjúságvédelmi intézményeket létesíteni, a gyermekek fejlődésének elősegítése céljából.²⁷

2020. ÉVI XXVIII. TÖRVÉNY AZ EGYHÁZAK SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI ELLÁTÁSOK TERÉN BETÖLTÖTT SZEREPÉNEK MEGERŐSÍTÉSÉRŐL

Az egyházak gyermekvédelmi ellátások terén betöltött szerepéről szóló törvény 2020. augusztus 1. napján lépett hatályba. A legújabb módosítása 2022. május 25. napjától hatályos.

A törvény összhangban az Alaptörvényi rendelkezésekkel hangsúlyozza, hogy Magyarország méltányolja az egyházak által vállalt és teljesített szociális és gyermekvédelmi feladatok elvégzését, és munkájuk elősegítése érdekében fontosnak tartja, hogy az egyházakkal való kapcsolattartás erősebbé váljon, ezáltal is megfelelve az Alaptörvény VII. cikke szerinti együttműködési elvárásnak, amely a bentlakásos szociális és gyermekvédelmi intézményekben

²⁴ T/5315. számú törvényjavaslat indokolással - A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

²⁵ 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról 2.-3. § (a továbbiakban: 2011. évi CCVI. tv.)

²⁶ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

²⁷ 2011. évi CCVI. tv. 12. §

élők gondoskodását teszi lehetővé. Emellett az Alaptörvény XVI. cikke alapján biztosítja a gyermeki jogok védelmét és XIX. cikke alapján igyekezik a rászorulóknak szociális biztonságát megteremteni.²⁸

A Kormány az Alaptörvényben deklarált állami kötelezettségeket nem átruházni kívánja az egyházra, hanem hatékonyabb feladatellátás biztosítását kívánja elérni, az egyház közreműködésével.²⁹

Továbbá az a kormányzati cél, amely megerősíti az egyházak szerepét a gyermekvédelemben, egyúttal egy magasabb színvonalú szociális gondoskodás átvállalását is eredményezi az egyház részéről, amely hosszú távon garanciát nyújt a gyermekvédelem terén.³⁰

MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE

Magyarország Alaptörvénye 2011. április 25. napján lépett hatályba. Többszöri módosítást követően, a jelenlegi változata, amely a kilencedik módosítás, 2023. január 1. napjától hatályos.

Alaptörvényünk a magyar jogrend alapja, amely egy közös értékrendet teremtve, a megszületett gyermekeket és az eljövendő nemzedékek érdekeit védi. Kifejezve a nemzeti akaratot, a gyermekek érdekeit szolgáló alapokat teremt ahhoz, hogy a jövő nemzedéke erős közösséggé tudjon válni. Az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése, a Nemzeti Hitvallással egységben meghatározza, hogy a felnövekvő generáció részére méltóságos életet kell biztosítani, amely alapja összefügg a családi élettel. Hiszen a gyermek születésének és neveltetésének alapfeltétele, hogy az anya nő, az apa pedig férfi.

Az Alaptörvény XV. cikk (5) pontja garanciát biztosít arra, hogy hazánk megteremti a családok, gyermekek, nők, idősek és a fogyatékkal élők jogszabályi védelmét, amely biztosítja a gyermekek számára a szükséges testi, szellemi, erkölcsi fejlődést azáltal, hogy a szülőnek lehetővé teszi a gyermeknevelés megválasztásának jogát. Továbbá kötelezi a szülőket a gyermekekről való gondoskodásról, amely annak oktatását is magában foglalja. A nagykorúvá vált gyermekek számára előírja, hogy gondoskodjanak szüleikről úgy, ahogyan azt ők is tették neveltetésük során.

²⁸ 2020. évi XXVIII. törvény az egyházak szociális és gyermekvédelmi ellátások terén betöltött szerepének megerősítéséről; preambulum

²⁹ Végző előterjesztői indokolás az egyházak szociális és gyermekvédelmi ellátások terén betöltött szerepének megerősítéséről szóló 2020. évi XXVIII. törvényhez

³⁰ T/9933. számú törvényjavaslat indoklással - az egyházak szociális és gyermekvédelmi ellátások terén betöltött szerepének megerősítéséről

XVI. cikk (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ezen rendelkezéssel az államra olyan feladat hárul, amely kötelezi a megfelelő jogszabályi környezet és intézményrendszer létrehozását és fenntartását, amelyek garanciát nyújtanak a gyermek születésétől kezdve, önazonosságának megőrzésére és megvédésére. A rendelkezés megalkotásának háttérében állt, a nyugati világ azon felfogása, amely modern ideológiai folyamatok révén, veszélyezteti a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődéshez való jogát. Ennek a visszásságnak elkerülésére garantálja a rendelkezés, a született gyermek nemének önazonosságához való jogát, amelyet az államnak mindenáron védenie kell. Az emberi méltóság részét képezi a gyermek születési nemének önazonosságához való joga, amelynek részét képezi, hogy a testi-lelki integritását sértő szellemi vagy biológiai beavatkozások ellen is védelemben részesüljön. A javaslat biztosítja a gyermek számára a keresztény kultúra szerinti neveltetését, ezzel is hozzásegítve a felnövekvő generációt, identitásának, szuverenitásának megőrzéséhez.³¹

A XVII. cikk tiltja a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődését veszélyeztető, foglalkoztatását. Ezen rendelkezésekkel is elővetítve, hogy a társadalom alapja a gyermek, és annak védelme testi, szellemi, lelki fejlődése szempontjából kiemelt jelentőségű hazánk számára. Továbbá biztosítani kívánja a fiatalok és szüleik számára a megélhetést nyújtó munkahelyek védelmét, ezzel is megteremtve a családi biztonság alapját.

GYERMEKVÉDELEM A 2017. ÉVI XC TÖRVÉNY ÁLTAL

A Ptk. szerint minden ember cselekvőképese, amennyiben cselekvőképességét jogszabály vagy bíróság nem korlátozza. Ebből adódóan, a cselekvőképese személyek maguk tehetnek jognyilatkozatot. A jogszabály arról is rendelkezik, hogy a 18 éven aluli gyermeket kiskorúnak kell tekinteni, (ez alól kivétel, aki házasságkötés révén nagykorúvá vált). A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút a jogalkotó cselekvőképtelennek tekinti. Ez alapján, nincs lehetősége jognyilatkozat tételére, és önállóan nem köthet szerződést sem. Amennyiben mégis jognyilatkozatot tesz, úgy azt semmisnek kell tekinteni. Az a 14 éven felüli kiskorú, aki nem cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképese tekintendő. Ezen kiskorú jognyilatkozata érvényes, amennyiben törvényes képviselője ahhoz hozzájárult.³²

³¹ Végső előterjesztői indokolás Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosításához

³² Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:8-2:13. §

A büntetőeljárás jog megkülönbözteti a sértett jogképességét és cselekvőképességét. Míg a jogképesség arra utal, hogy a sértettnek milyen jogai lehetnek, és milyen kötelezettségek terhelik, addig a cselekvőképesség a sértett büntetőeljárásba történő bevonásának feltételeiről rendelkezik. A sértett és a magánvádló is felléphet személyesen, de jogait képviselője révén is érvényesítheti. A cselekvőképes és korlátozottan cselekvőképes személyek között a különbség, hogy a cselekvőképességében korlátozott személy magánindítványát törvényes képviselője is előterjesztheti. Amennyiben a sértett cselekvőképtelen, úgy helyette kizárólag a törvényes képviselő járhat el. Ilyen esetekben a gyámhatóság is eljárhat. A törvényes képviselő eljárását indokolhatja a 14 éven aluli cselekvőképtelen gyermek érdekeinek képviselete. Ebbe a körbe tartozik a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy is.³³

A gyermekek jogai a gazdaság fejlődésével, a kultúra változásával, a technológiai vívmányok előrehaladásával és a társadalmi elvárásokkal együtt folyamatosan fejlődtek és a mai napig fejlődnek. A sértett gyermek jogainak vizsgálatát a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC törvény (a továbbiakban: IV. Be.) hatálya alatt teszem, amelyet az Országgyűlés 2017. június 13. napján fogadott el, és a Köztársasági Elnök 2017. június 26. napján hirdetett ki. A jogszabály 2018. július 01. napján lépett hatályba. Egyik kiemelkedő jelentősége, hogy a bűncselekmények sértettjeinek védelmére összpontosít, amelyet preambulumban is megjelenít.

További védelmet jelentenek az Uniós szabályozások, amelyek a gyermekek érdekeit szem előtt tartva hozzák meg jogszabályi rendelkezéseiket. Tekintettel arra, hogy a gyermek a jövő „palántája” és nélkülük elképzelhetetlen az emberiség túlélése, az Unió és a tagállamok is igyekeznek olyan szemléletet formálni, amely egy ideologizált világot teremthet a gyermekek védelme érdekében. Ennek köszönhetően került a tagállamok jogszabályi rendelkezéseivel implementálásra a sértetti jogok előtérbe helyezése, köztük a gyermekeké, akik különleges bánásmódot igényelnek a büntetőeljárásban.

A IV. Be. XIV. fejezete rendelkezik a különleges bánásmódot igénylő személyekkel szembeni eljárási szabályokról. Az érintett személy életkora alapján különleges elbánásban részesül az eljárás során. Annak megállapítása, hogy az érintett személy jogosult-e különleges elbánásra, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság részéről, az érintett személlyel történő kapcsolatba lépéstől történhet hivatalból és az érintett indítványára is. Az eljáró hatóság a

---

³³ Kratochwill Ferenc: *A sértett jogi helyzete a magyar büntető eljárási jogban, A jogi felelősség- és szankciórendszer elméleti alapjai* 9, Budapest, ELTE, 1990, 33–36.

különleges bánásmódot igénylő személlyel szemben, annak védelme érdekében, a körülményeknek megfelelő intézkedést alkalmaz. A különleges bánásmód megállapításáról nem szükséges határozatot hozni. A jogszabály rendelkezése alapján, a 18. életévét be nem töltött személy különleges bánásmódot igénylő személynek minősül.³⁴

A gyermek szó használata arra vezethető vissza, hogy már ezt a kifejezést használta a Gyermek jogairól szóló Egyezmény³⁵, az Európa Tanács Lanzarote egyezménye³⁶, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása³⁷, továbbá az Európai Unió áldozatvédelmi irányelve³⁸ is, amely szabályozások gyermekként említik a 18. életévét be nem töltött személyt.

Tekintettel arra, hogy a gyermek lelkét ért sérelmek mély nyomot hagynak egész életük során, komoly kihívást jelent a mai kor számára, hogy olyan védelmi rendszert építsen ki a sértett gyermekek védelme érdekében, amely testi, lelki fejlődésében megkönnyíti és elősegíti a felnőtté válás folyamatát. Megfigyelhető, hogy nagyon sok gyermek válik nemcsak elkövetővé, de áldozattá is világunkban, és ezzel a büntetőeljárásban résztvevő felekké is.³⁹ Ezt figyelembe véve, egy modern társadalomban kiemelt szerepet kell kapnia a gyermeki jogok betartásának. Erre épül nemcsak uniós, de nemzetközi viszonylatban is, a gyermekközpontú jogalkotás és jogalkalmazás kialakítása. Mivel a gyermeket ért sérelmek hatással vannak egész életük során, - gondolok itt akár egy bántalmazás miatt lefolytatott büntetőeljárásra – nagyon fontos, hogy a büntetőeljárás minden szakaszában tájékoztassuk a gyermeket, hogy mi fog vele történni, és minek, mi lehet a következménye. Éreztetni kell a gyermekkel, hogy az ő személye mennyire fontos, hogy ne érezze magát megaláztatva az eljárás folyamán. Az emberséges, megértő bánásmód, elősegíti a gyermek közreműködését az eljárás során, mind a vallomástételét, mind az egyéb közreműködését illetően, amelyek a gyermekben egyébként is mély nyomot hagynak.⁴⁰

³⁴ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról 81-82. §

³⁵ 44/25 határozat, Convention on the Rights of the Children (CRC) 1989. november 20. New York; kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény 1991. november 22. napján.

³⁶ A gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen (2007. október 25.); kihirdette 2015. évi XCII. törvény 2015. július 2. napján.

³⁷ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról, 2010. november 17.

³⁸ Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve, 2012. október 25.

³⁹ Mátyás Szabolcs: Magyarország általános bűnözésföldrajzi helyzete, *Hadtudományi Szemle*, 2017/4, 497–505.

⁴⁰ Magyar Irma – Vári Vince: A különleges bánásmód a büntető eljárásban, fókuszban a gyermekkor, *Magyar rendszet*, 2020/4, 17–18.

GYERMEKBARÁT VAGY GYERMEKKÖZPONTÚ JOGALKOTÁS?

Az Unió jogalkotásai közül, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása olyan gyermekbarát igazságszolgáltatás megvalósítását várja el a tagállamoktól, amely tiszteletben tartja a gyermekek jogait, miközben figyelembe veszi annak érettségi, értelmi szintjét és az adott ügy körülményeit. A gyermek szempontjából az igazságszolgáltatás gyors, életkorának megfelelő, a gyermek jogainak, szükségleteinek figyelembevételével, a tisztességes eljárás szabályait betartva, a magánélet és a családi élet, a méltóság tiszteletben tartásával zajlik.

ENSZ dokumentumok a gyermekközpontú igazságszolgáltatás kifejezést alkalmazzák. Az 1989. évi ENSZ Gyermekjogi Egyezményt, amelyet 10 éves előkészítő munkát követően, 1989. november 20. napján fogadott el az ENSZ Közgyűlése, az Országgyűlés az 1991. évi LXIV. törvény útján hirdette ki. A Magyar Köztársaság megerősítő okiratának letétbe helyezése 1991. október 7-én történt meg, az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál, New Yorkban. Az Egyezmény azon jogok minimumát fogalmazza meg, amelyeket minden államnak biztosítania kell a gyermekek számára, így a gyermekek életben maradását, fejlődését, védelmét és a társadalomban való részvételét biztosító jogokat. Az Európa Tanács 2010 novemberében elfogadott „Gyermekbarát Igazságszolgáltatásról szóló Iránymutatása”⁴¹ a gyermek jogainak hatósági eljárásban való védelmét rögzíti, figyelembe véve a nemzetközi dokumentumok gyermekek érdekében tett intézkedéseit. Az Európa Tanács célként tűzte ki a tagállamok közötti egységes eljárás érdekében, az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával összhangban, hogy a személyek igazságszolgáltatáshoz és tisztességes tárgyaláshoz való jogát a gyermekek vonatkozásában is érvényesítsék, figyelembe véve a gyermek saját nézeteit és azok kialakítására való képességét.⁴²

Az Országos Bírósági Hivatal (továbbiakban: OBH) 5/2012. (VII. 18.) számú OBH Elnöki ajánlás 2.3. pontja alapján létrehozott munkacsoportja, gyermekbarát igazságszolgáltatásról rendelkezik, amely alapján, a polgári és a büntetőügyek tekintetében is, a gyermek érdekeinek szem előtt tartásával, az életkorának megfelelő bánásmódot kell biztosítani. Továbbá elvárásnak tekinti, hogy a bírák megfelelő képzéssel rendelkezzenek, a kiskorúakat érintő ügyek speciális, komplex, bíraskodása érdekében.⁴³

⁴¹ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról – és annak magyarázata. Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2012, <https://rm.coe.int/16806a4541> (Letöltés 2024. március 20.)

⁴² Uo.

⁴³ Az Országos Bírósági Hivatal Elnökének 274/2014. (VI. 27.) OBHE számú határozata „Gyermekbarát Igazságszolgáltatás Munkacsoport” működéséről, a Bjt. 29. § (2) bekezdése alapján bíró kijelöléséről

A hazai jogalkotásban, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt) 1. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával- megkülönböztetett figyelmet fordít a) a gyermekek jogainak védelmére. Az alapvető jogok biztosa 2012. évi projektmunkájában – igazodva az Európai Unió gyermekjogi elképzeléseihez, valamint a Gyermekjogi Ombudsmanok Európai Hálózata és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium azonos témájú programjához – a gyermekbarát igazságszolgáltatást helyezte előtérbe.

Ebből adódóan, a kiemelt ombudsmani vizsgálatok előtérbe helyezték a gyermekbarát igazságszolgáltatásra való tekintettel, a nemzetközi kötelezettségvállalások betartását, a mediáció és a konfliktuskezelési eszközök gyermekközpontúságának betartását, amelyek gyorsító hatással lehetnek a hatósági eljárásokra, az áldozatvédelem fontossága mellett. A hagyományos ombudsmani lehetőségeivel a biztos azon tudomására jutott visszaéléseket vizsgálja, amelyek a gyermekek alkotmányos jogait érintik. Azok orvoslására általános és egyedi intézkedéseket is kezdeményezhet. A nyilvánosságot mint jogvédelmi eszközt használva, a gyermeki jogok védelméért harcol. Az ombudsman ajánlása alapján, a Belügyminisztérium a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Legfőbb Ügyészség, továbbá az ORFK és a biztos munkatársainak részvételével 2012 szeptemberében egyeztető tárgyalást tartottak, ahol elsődleges feladatként a gyermek fogalmának tisztázása merült fel. Lux Ágnes a Gyermekjogi Projekt vezetőjeként akként nyilatkozott, hogy a gyermekvédelemnek nem csupán az igazságszolgáltatás intézményrendszerének keretein belül szükséges érvényesülnie, hanem minden eljárásban, amelynek szereplője a gyermek.⁴⁴

GYERMEKVÉDELEM AZ ENSZ MUNKÁSSÁGÁBAN

A nemzetközi jogi normák folyamatos figyelmet érdemeltek a gyermekvédelem alakulása során. Az ENSZ már 1924-ben erőfeszítéseket tett a gyermekek bántalmazása, kizsákmányolása ellen, és megalkotta a Gyermekek Chartáját, amely Genfi Nyilatkozat elnevezéssel került a köztudatba. A Genfi Nyilatkozat biztosította a gyermekek számára az alapvető jogokat, de a Népszövetség feloszlásával 1946-ban elvesztette jogi alapját. 1948-ban az ENSZ Közgyűlése egy újabb rendelkezést fogadott el a gyermekvédelem érdekében, az

⁴⁴ Lux Ágnes: A gyermekek jogainak védelme, in Kovács Zsolt (szerk.): *Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről*, Budapest, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, 2013, 111-117.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát. Majd 1959-ben, több éves előkészítő munka után, új szabályozás került elfogadásra, amely ugyan nem bírt kötelező erővel, de megfogalmazta a névhez, az állampolgársághoz továbbá az ingyenes alapfokú oktatáshoz való jogot, és kiszélesítette a gyermeki jogokat. A magas számú csecsemőhalandóság, az alacsony szintű egészségügyi ellátás, a gyermekek bántalmazásáról, kihasználásáról továbbá a fegyveres konfliktusok miatt menekültté vagy áldozattá vált gyermekekről szóló beszámolók arra ösztönözték az ENSZ tagjait, hogy meg kell alkotni egy olyan jogi erővel bíró szabályozást, amely kötelező az ENSZ minden tagja számára. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága felállított egy munkacsoportot, amelyben a világ összes régiója képviseltette magát. Így kezdődtek meg a Gyermekjogi Egyezmény előmunkálatai 1979-ben, a Gyermekek Nemzetközi Évében. 1989-ben az ENSZ egyhangú döntéssel fogadta el a Gyermekjogi Egyezményt. 1990-ben megrendezésre került New Yorkban egy csúcstalálkozó, amely a „Nemzetközi Csúcstalálkozó a Gyermekekért” címet kapta. Ennek köszönhetően 1990 végére már 57 állam ratifikálta a Gyermekjogi Egyezményt, köztük Magyarország is, és 1995-re célul tűzték ki az egyetemes elfogadást. A kitűzött célt, a világ három országának kivételével, 2014-re sikerült elérni.⁴⁵

A Gyermekjogi Egyezmény biztosítja a gyermekek azon alapvető létszükségleteit, amelyek az egészséges testi, lelki fejlődésükhöz szükségesek (9. és 10. cikkek), így a megfelelő táplálék (26. cikk) és egészségügyi ellátás (24. cikk) és az alapvető oktatáshoz (28. cikk) való jogot is. Ezen felül biztosítja a gyermekek biztonságának védelmét, a bántalmazással szembeni védelmet, továbbá az elhanyagolás és a kizsákmányolás elleni védelmet (19. cikk). Ezalatt kell érteni a menekült gyermekek speciális védelmét, a háborús konfliktusokban való részvétel tilalmát, a szexuális kizsákmányolás tilalmát (34. cikk), illetőleg a gyermekmunka tilalmát (35. és 36. cikkek). Azok az államok, akik az Egyezmény alkalmazása mellett döntöttek, biztosítják az ítélőképessége birtokában lévő gyermek részére, hogy az őt érintő kérdésekben szabad vélemény nyilvánítása legyen értelmi fejlettségét figyelembe véve (13. cikk). Továbbá lehetőséget kell biztosítani a gyermek számára, hogy olyan bírói vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt, közvetlenül vagy képviselője útján, meghallgassák (13. és 14. cikkek).

---

⁴⁵ A gyermeki jogok története, UNICEF, <https://unicef.hu/gyermekjogok/a-gyermekjogok-tortenete> (Letöltés: 2024. március 20.)

AZ EURÓPA TANÁCS MINISZTERI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYMUTATÁSA A GYERMEKBARÁT
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSRÓL⁴⁶

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Iránymutatása elfogadására 2010. november 17. napján került sor, a miniszterek képviselők 1098. ülésén. Maud de Boer Buquicchio, az Európa Tanács főtitkár helyettese, az alábbiakban foglalta össze a gyermekbarát igazságszolgáltatás lényegét: Az Európa Tanács célja a gyermekbarát igazságszolgáltatás elfogadásával, hogy olyan igazságszolgáltatást érjen el az Európai Unió területén, amely attól függetlenül gyermekközpontú, hogy mit tett a gyermek, vagy milyen származású a gyermek. Ezalatt egy olyan baráti igazságszolgáltatást ért, amely odafigyel a gyermekekre, ha kell, figyelmezteti őket, a gyermekek mellett áll, és segíti őket a megoldásban. Mindig elérhető a gyermekek számára, megadja a kellő tiszteletet, gondoskodik, annak védelméről, megfontolja véleményét, és garantálja a tiszteletteljes, szakszerű eljárást.

Függetlenül attól, hogy a tizennyolc éven aluli gyermek áldozat, tanú, vagy elkövető, figyelembe veszi annak életkorát, értelmi fejlettségét, igyekszik csökkenteni a gyermeket ért szenvedések, fájdalmak terhét, és védelmet nyújtani az igazságszolgáltatás során elszenvedett viktimizációval szemben. Lényege, hogy a megfelelő szakértelem biztosításával elnyerje az eljárásban szereplők bizalmát, amely előre mozdítja az igazságszolgáltatást.

Az Iránymutatás kiemelt célja, hogy a nemzeti és helyi politikai döntéshozók számára támaszt nyújtson a gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer létrehozásában.

ZÉRÓ TOLERANCIA A GYERMEKVÉDELEMBEN

2024. február 26. napján, Orbán Viktor miniszterelnök, napirend előtti felszólalásában, zéró toleranciát hirdetett a gyermekvédelem terét illetően, amely az ENSZ Gyermekvédelmi Egyezményének 19. cikke szerinti zéró tolerancia az erőszakkal szemben. Tette ezt egy olyan incidenst követően, amelynek következtében a köztársasági elnök asszony kegyelmet adott egy pedofil bűncselekmény elkövetőjének, azon meggyőződés okán, hogy a kegyelmet kérő ártatlan volt. Mint miniszterelnök úr elmondta, a gyermeknek abszolút, teljes körű védelmet kell biztosítani és szó sem lehet arról, hogy olyan személy, aki a gyermekek ellen bűncselekményt követ el, kegyelmet kaphasson. Ezen okból fontosnak tartotta a törvények áttekintését és az

---

⁴⁶ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról – és annak magyarázata. Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2012, <https://rm.coe.int/16806a4541> (Letöltés 2024. március 20.)

Alapszabály módosítását is. Indítványozta az ügy kapcsán a gyermekvédelmi intézmények vezetőinek átvilágítását, hiszen létfontosságú, hogy a gyermekek nevelésével megbízott személy minden tekintetben alkalmas legyen a megbízott feladat ellátására.⁴⁷

ELÉRT EREDMÉNYEK A GYERMEKVÉDELEM TERÉN

Szent István koráig visszavezethető hazánkban a gyermekvédelem valamilyen formában. A kezdeti időszakban többnyire az egyházi gondoskodás révén fellelhetők a gyermekvédelem eszközei, és azok is leginkább az árván maradt, vagy kivetett gyermekek otthonteremtésére korlátozódtak, később már a gyermek nevelésében, oktatásában is láthatóak a törekvések, amelyek eleinte drasztikus majd egyre humánusabb formát öltöttek. A változó gazdasági és politikai helyzet, továbbá a kor előrehaladtával, a gyermeki védelmet igénylő megmozdulások elkezdtek kibontakozni, majd robbanásszerűen kiszélesedett a gyermekvédelem köre, nemzetközi, uniós és hazai téren egyaránt. A hazai szabályozások igyekeztek követni és beépíteni a joggyakorlatba a gyermekek védelmét szolgáló uniós és nemzetközi elvárásokat, így nagyobb teret engedve a gyermeki jogoknak, és a gyermekvédelemnek.

Bár az egyházi gondoskodás, amely eleinte nagyobb szerepet játszott a gyermekvédelemben, kissé háttérbe szorult az állami törvényhozások mellett, a 21. századra visszanyerte teljes jogú képviselői szerepét a gyermekek nevelését és oktatását illetően.

A megváltozott, gyermekközpontúvá és gyermekbaráttá vált szemléletnek köszönhetően, a gyermekvédelmet előtérbe helyezték a büntetőeljárás során is, amely kiemelkedő jelentőségű, előremutató változás a hazai jogszabályozásban.

Úgy gondolom, hogy ez a gyermekközpontúvá vált jogi szabályozás szükségszerű volt jelen gazdasági és politikai helyzetünkben, hiszen a család jövője a gyermek, és ha a gyermeket olyan körülmények között neveljük, védjük, amely testi, szellemi, értelmi fejlődését segíti, az a társadalom fejlődésének is előrehaladását szolgálja. Nézőpontom szerint, a gyermek az emberiség jövője is, és amilyené formáljuk, amilyen impulzusokat erősítünk benne, olyanná válik a társadalom. Tehát a gyermekek fejlődése és védelme érdekében mindent meg kell tennünk, hogy olyan értékeket teremthessünk általuk, amelyek előremutató irányban képesek hatással lenni hazánk társadalmi, gazdasági és politikai fejlődésére egyaránt.

⁴⁷ Orbán Viktor napirend előtti felszólalása, 2024. február 26., <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-napirend-elotti-felszolalasa-2024-02-26/> (Letöltés 2024. március 20.)

BIBLIOGRÁFIA

BARZÓ Tímea: *A magyar családjog múltja, jelene és jövője 2. Rész: A gyermekvédelem fejlődésének rövid történeti bemutatása és az európai családjog jövője*, Családi Jog, 2006/2.

BERECZKI Sándor – KOMLÓSI Sándor-Nagy János: *Neveléstörténet*, Budapest, Tankönyvkiadó, 1988.

CZIRJÁK Attila: *A gyermekvédelem története, Az 1997. évi gyermekvédelmi törvény megszületéséhez vezető út*, 2008, http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2013/09/22987_czirjakattila_gyvtortenete_ujabb.pdf.

FELKAI László-ZIBOLEN Endre: *A magyar nevelés története*, Budapest, Felsőoktatási Koordinációs Iroda, 1993.

KRATOCHWILL Ferenc: *A sértett jogi helyzete a magyar büntető eljárási jogban, A jogi felelősség- és szankciórendszer elméleti alapjai 9*, Budapest, ELTE, 1990.

LUX Ágnes: *A gyermekek jogainak védelme*, in Kovács Zsolt (szerk.): *Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2012. évi tevékenységéről*, Budapest, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, 2013.

MAGYARI Irma – VÁRI Vince: *A különleges bánásmód a büntető eljárásban, fókuszban a gyermekkor*, *Magyar rendészet*, 2020/4.

MÁTYÁS Szabolcs: *Magyarország általános bűnözésföldrajzi helyzete*, *Hadtudományi Szemle*, 2017/4.

MÉSZÁROS István: *A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon*, Budapest, Szent István Társulat, 2000.

PUKÁNSZKY Béla: *Neveléstörténet II*, Szeged, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, 1992.

SZABOLCS Éva: *Fejezetek a gyermekkép történeti alakulásából*, Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszék, Pro Educatione Gebtis Hungariae Alapítvány, 1995.

VECZKÓ József: *Gyermekvédelem Pszichológiai és pedagógiai nézőpontból*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007.

VECZKÓ József: *Gyermek- és ifjúságvédelem Család- és gyermekérdekek*, Gyula, APC-Stúdió, 2002.

Egyéb források

A gyermeki jogok története, UNICEF, <https://unicef.hu/gyermekjogok/a-gyermekjogok-tortenete>.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról – és annak magyarázata. Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2012, <https://rm.coe.int/16806a4541>.

Az Országos Bírósági Hivatal Elnökének 274/2014. (VI. 27.) OBHE számú határozata „Gyermekbarát Igazságszolgáltatás Munkacsoport” működéséről, a Bjt. 29. § (2) bekezdése alapján bíró kijelöléséről

Orbán Viktor napirend előtti felszólalása, 2024. február 26., <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-napirend-elotti-felszolalasa-2024-02-26/>.

Szent István Király Dekrétomainak Második Könyve 24. Fejezet az özvegyekről és árvákról